

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
DRŽAVNI SVET

LXVI. plenarno zasedanje COSAC
29. - 30. november 2021, Ljubljana
Videokonferenca

Informativno gradivo

2. panel

Krepitev evropske perspektive držav Zahodnega Balkana

Ozadje

Širitev EU na regijo Zahodnega Balkana ni samo politična, temveč tudi geostrateška naložba v stabilno, močno in združeno Evropo. Je v političnem, varnostnem in gospodarskem interesu tako regije kot tudi EU, zato mora zasedati visoko mesto na agendi EU in njenih držav članic ter držav Zahodnega Balkana.

Evropska perspektiva Zahodnega Balkana je bila ponovno potrjena v [Strategiji za verodostojno širitveno perspektivo in okrepljeno sodelovanje EU z Zahodnim Balkanom](#) (v nadaljevanju: Strategija), ki jo je Evropska komisija sprejela 6. februarja 2018. Strategija določa prednostne naloge in področja za skupno okrepljeno sodelovanje in opredeljuje specifične ključne izzive, s katerimi se sooča Zahodni Balkan, pri čemer kot prioritetno izpostavlja zlasti potrebo po temeljnih reformah in dobrih sosedskih odnosih. Strategija ohranja poudarek na individualnem napredku držav regije.

Sprejetju strategije je 17. maja 2018 sledil prvi vrh EU-Zahodni Balkan, ki je potekal v Sofiji. Voditelji držav članic so na vrhu sprejeli [izjavo iz Sofije](#) in aneks - [Sofijsko prioritetno agendo](#), ki predstavlja okvir novih ukrepov za okrepljeno sodelovanje v regiji. Voditelji so na vrhu ponovno potrdili odločno podporo evropski perspektivi Zahodnega Balkana ter politični, gospodarski in socialni preobrazbi regije. Oblikovani so bili konkretni ukrepi za krepitev sodelovanja na področju povezljivosti, varnosti in pravne države.

Evropska komisija je 5. februarja 2020 v sporočilu [Okrepitev pristopnega procesa - verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan](#) opredelila konkretne predloge za oživitvev in okrepitev pristopnega procesa za države Zahodnega Balkana. Komisija je v sporočilu predlagala revidirano metodologijo za pristopni proces, ki temelji na večji verodostojnosti, politični usmerjenosti, dinamičnosti in predvidljivosti procesa ter vključuje pozitivno in negativno pogojevanje in možnost reverzibilnosti. Pogajalska poglavja so združena v šest tematskih sklopov (klastrov), kar omogoča večji poudarek ključnih sektorjev ter zmožnost opredelitve najpomembnejših in najnujnejših reform po posameznih sektorjih. Revidirana širitvena metodologija je bila potrjena na zasedanju GAC marca 2020.

6. maja 2020 je v Zagrebu potekal drugi vrh EU-Zahodni Balkan, kjer je bila sprejeta [Zagrebska izjava](#). V njej so voditelji ponovno potrdili, da EU ostaja zavezana evropski perspektivi Zahodnega Balkana, ter med drugim poudarili enotnost in solidarnost v kontekstu pandemije covid-19.

Poglabljanje sodelovanja EU z državami Zahodnega Balkana

Med pandemijo covid-19 se je pokazalo, da so odnosi med EU in Zahodnim Balkanom tesni. Čeprav je pandemija močno prizadela tudi EU, je ta Zahodnemu Balkanu zagotovila nujno in neprimerljivo [podporo pri soočanju s covidom-19 in okrevanjem po pandemiji](#) s številnimi pobudami in instrumenti za premagovanje pandemije, ki so bili sicer prvotno namenjeni državam članicam EU. Državam v regiji je zagotovila finančno podporo v višini več kot 3,3 milijarde evrov za čim hitrejšo in učinkovitejšo soočenje z zdravstveno krizo in humanitarnimi potrebami ter podporo družbeno-gospodarskemu okrevanju.

Evropska komisija je 6. oktobra 2020 sprejela celovit [gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan](#) s ciljem podpirati dolgoročno gospodarsko okrevanje regije, zeleni in digitalni prehod ter spodbujati trajnostno povezljivost znotraj regije in z EU. Načrt določa tudi znaten naložbeni sveženj v višini do 9 milijard evrov nepovratnih sredstev iz [instrumenta za predpristopno pomoč IPA III za obdobje 2021-2027](#) ter novo jamstveno shemo za Zahodni Balkan s ciljem okrepiti naložbene zmogljivosti regije. V skladu z

revidirano metodologijo pristopnega procesa bodo imele partnerice, ki napredujejo pri prednostnih reformah, na voljo več financiranja in naložb.

Osnova za trajnostni razvoj EU je tudi [Evropski zeleni dogovor](#), ki je lahko učinkovit le, če je na primeren način vanj vključena tudi neposredna soseščina. Komisija je zato 6. oktobra 2020 ob gospodarskem načrtu pripravila tudi [smernice za izvajanje zelene agende za Zahodni Balkan](#).

Krepitev evropske perspektive držav Zahodnega Balkana v času slovenskega predsedovanja Svetu EU

Stabilnost in trajnostni razvoj Zahodnega Balkana ter verodostojno nadaljevanje širitvenega procesa EU so jasna dolgoročna usmeritev slovenske zunanje politike in prioriteta slovenskega predsedovanja Svetu EU. Slovenija meni, da je za napredek Zahodnega Balkana potreben proaktiven angažma EU. V času svojega predsedovanja Svetu EU posebno pozornost namenja evropski prihodnosti Zahodnega Balkana ter si prizadeva za krepitev odpornosti regije, njeno stabilnost, gospodarsko okrevanje, trajnostni razvoj, uresničevanje zelenega in digitalnega prehoda ter izboljšanje povezanosti znotraj regije in z EU.

Državni zbor Republike Slovenije je 27. septembra 2021 na Brdu pri Kranju organiziral srečanje predsednikov parlamentov Zahodnega Balkana. Ob zaključku razprav so udeleženci sprejeli [skupno izjavo](#), s katero so voditeljem EU in voditeljem v regiji še pred samim vrhom EU-Zahodni Balkan posredovali jasna skupna sporočila parlamentov. Poudarili so pomen umestitve širitvenega procesa visoko na seznamu prioritet EU ter se strinjali, da mora EU ostati prva strateška izbira partneric Zahodnega Balkana, saj bo z njihovim prihodnjim članstvom v povezavi močnejša in odpornejša tudi EU. Predsedniki parlamentov so nadalje poudarili prispevek parlamentarne diplomacije k poglobljanju političnega dialoga ter se zavzeli za večjo solidarnost pri naslavljanju skupnih izzivov in tudi za izboljšanje položaja mladih v regiji.

Slovenija je 6. oktobra 2021 na Brdu pri Kranju gostila vrh EU-Zahodni Balkan, ki je bil pomemben z različnih vidikov. Spodbudil je razpravo o tej temi na najvišjem nivoju ter podal politična sporočila o geostrateškem pomenu regije za EU. Izpostavil je obojestransko zavezo h kredibilnemu delovanju pri širitvenem procesu. S sprejeto [izjavo z Brda](#) je EU potrdila evropsko perspektivo za Zahodni Balkan in zavezanost širitvenemu procesu. Poudarjena sta bila tudi poglobljanje sektorskega sodelovanja in zmanjševanje razkoraka med EU in regijo. V okviru vrha je bil sprejet tudi dogovor o nadaljnjih rednih srečanjih v formatu vrhov.

Evropska komisija je 19. oktobra 2021 sprejela [nov širitveni sveženj za države Zahodnega Balkana in Turčijo](#). V njem je s posebnim poudarkom na izvajanju temeljnih reform podrobno ocenila stanje in napredek, ki sta ga Zahodni Balkan in Turčija dosegla na svoji poti k EU, ter določila jasne smernice za prihodnje prednostne naloge na področju reform. V svežnju je Komisija poudarila, da je deklaracija z Brda poslala pomemben signal partnerjem z Zahodnega Balkana, da njihova prihodnost leži v EU. Zaveza, da bodo vrhovi EU-Zahodni Balkan odslej redni, je pomembna, saj bo zagotovila format za politični dialog na najvišji ravni tudi v prihodnje. Podrobno stanje pristopnih pogajanj po posameznih državah je objavljeno na [spletni strani Komisije](#).

Izhodišča za razpravo:

- Kateri so ključni izzivi in priložnosti širitvenega procesa EU na regijo Zahodnega Balkana?
- Krepitev vloge EU kot najtesnejše partnerice držav Zahodnega Balkana; na katerih področjih in na kakšen način bi lahko EU še okrepila sodelovanje z državami Zahodnega Balkana pri soočanju s skupnimi izzivi?
- Prvi sklop pogajalskih poglavij vključuje negovanje temeljnih vrednot EU kot so: spoštovanje temeljnih človekovih pravic, svobode in varnosti, delovanje demokratičnih institucij, neovirano in pravično delovanje sodstva ter reforma javne uprave. Kateri so instrumenti in mehanizmi EU za krepitev teh institutov v državah Zahodnega Balkana?
- Vloga nacionalnih parlamentov pri poglobljanju političnega dialoga in osveščanju širše javnosti o pomenu širitvenega procesa za varnost in stabilnost v Evropi.